

Vogelvlucht

Registered by Australia Post — Publication No. NBP3783.

Uitgave voor Australië en Nieuw-Zeeland van de Koninklijke Luchtvaart Maatschappij N.V.

This publication is issued four times per year in the months of march/june/ september and december for the Dutch community living in Australia and New Zealand.

Redactie:

F. Sterrenburg
Redaktieadres: Vogelvlucht,
c/o KLM, G.P.O. Box 4095,
Sydney 2001, N.S.W.

Handwerk- en kookrubriek:
José Groenewoud

Layout:

Rob Hafkamp.

Although the information and prices given in this magazine are believed correct at the time of publication, their accuracy cannot be guaranteed, and they should not be regarded as binding for KLM or its agents.

KLM KANTOREN: AUSTRALIË:

Sydney 2000 N.S.W.

5 Elizabeth Street,
Tel.: 2336255.

Melbourne 3000 Vic.

80 Collins Street,
Tel.: 654 5111.

en de kantoren van Ansett Airlines of Australia.

Adelaide 5000 S.A.

4th Floor,
45 King William Street,
Tel.: 2177222.

Brisbane 4000 Qld.

Suite 304, 3rd Flr,
231 George Street,
Tel.: 228-8222

Perth 6000 W.A.

26 St. George's Terrace,
Tel.: 250201.

Canberra 2600 A.C.T.

62 Northbourne Avenue,
Tel.: 497333.

Hobart 7000 Tas.

178 Liverpool Street,
Tel.: 380800.

PAPUA NIEUW-GUINEA

Air Niugini

Port Moresby,

A.N.G. House,
Hunter Street, Papua New Guinea.

NIEUW-ZEALAND:

Auckland. P.O. Box 3538.

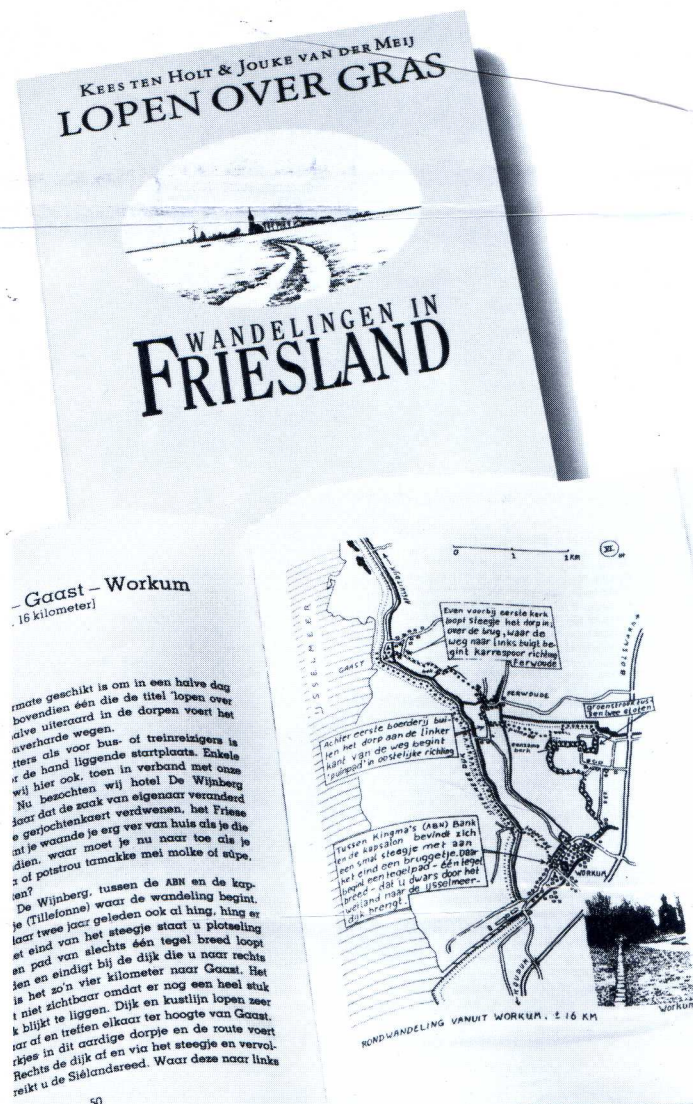
Wellington.

P.O. Box 96, en de kantoren van Air New Zealand.

LOPEN OVER GRAS

Wie Friesland niet per boot, per fiets of op de schaats wil verkennen, moet het eens te voet proberen en wel langs onverharde wegen. Een ideale manier om de sfeer te proeven, ver weg van de 'madding crowd'.

In een heerlijk boekje beschreven Kees ten Holt & Jouke van der Meij de routes, zo in de geest van 'bij de tweede dam linksaf', 'volg de dijk tot bij het ronddraaiende molentje' en 'ga na de vijf groene brievenbussen naar rechts'. Van elke wandeling is een duidelijk kaartje afgedrukt. Het boekje telt 96 pagina's, formaat 18,5 x 12,5 cm, en de pentekeningen alleen zijn de prijs al meer dan waard: f 14,90. (Uitg. Bert Bakker, Herengracht 406, 1017 BX Amsterdam)

BOEKBESTELLINGEN

Er zijn drie manieren om de in 'Vogelvlucht' besproken boeken in uw bezit te krijgen:

1. u koopt ze in de boekwinkel bij een bezoek aan Nederland
2. u bestelt ze rechtstreeks bij de uitgever, die u dan laat weten welk bedrag u totaal moet overmaken
3. u bestelt ze bij de Spectrum D.I. Bookshop, 72E Maroondah Highway, Croydon, Vict. 3136, Australië.

De Dutch-Australian Publishing Company kan geen bestellingen meer aannemen en op de KLM-kantoren kunnen we tot onze spijt niet bemiddelen en/of inlichtingen verstrekken. Alleen de uitgevers en de Spectrum Bookshop weten alles over prijzen en verzendkosten.

Wilt u uw eventuele adresverandering op deze coupon vermelden? Boven s.v.p. het oude, daaronder het nieuwe adres, en graag het nummer, dat boven uw naam op de adresstrook staat (Referentie nummer), vermelden. Als u dit blad liever niet beschadigt, kunt u een briefje zenden. Wilt u dan wel het adresbandje meesturen?

REFERENTIE NO./REFERENCE NR.: A OUD ADRES/OLD ADDRESS

Naam/Name
Straat/Street.
Plaats/Suburb.
Postcode

JUISTE NAAM en NIEUW ADRES/ CORRECT NAME and NEW ADDRESS

Naam/Name
Straat/Street.
Plaats/Suburb.
Postcode

Misschien heeft u een vriend of kennis die ook graag regelmatig VOGELVLUCHT zou willen ontvangen? Stuur volledig adres aan:

COUPON ADRESSEREN: VOOR AUSTRALIA:
KLM Royal Dutch Airlines
G.P.O. Box 4095
SYDNEY, N.S.W. 2001

VOOR NEW ZEALAND:
KLM Royal Dutch Airlines
P.O. Box 3538
AUCKLAND

ELFSTEDENTOCHT 1985

Vanwege de productie deadlines vindt u in het algemeen geen 'tijdsgebonden' onderwerpen in Vogelvlucht, maar deze keer moet daarop een uitzondering worden gemaakt. Wat een hele generatie schaatsers niet meer kende - een echte Friese Elfstedentocht - werd dan toch werkelijkheid, en hóe! De dertiende tocht sinds het officiële begin in 1909 mag de geschiedenis ingaan als de 'gelukkige tocht'. De vorige, niet minder dan 22 jaar geleden, speelde zich af onder afschuwelijke omstandigheden; deze keer zag het er totaal anders uit. Weer en ijs waren redelijk, de deelname was enorm, het uit 1954 stammende record van 7 uur en 35 minuten werd 6 uur, 47 minuten en 44 seconden.

Van de wedstrijdrijders maakte zich voor Dokkum - de laatste van de elf steden - een groepje van vier los en van hen won Evert van Benthem met minimaal verschil in de laatste meters. Zevenenveertig minuten later kwam Lenie van der Hoorn als eerste vrouw over de finish. Onder de toerrijders vonden we niet alleen bekende 'veteranen' als Atje Keulen-Deelstra, maar ook buitenlanders die iedereen hier van de internationale kampioenschappen kent. De Zweed Tommy Gustafsson denkt erover naar Nederland te komen omdat "alleen daar echt wordt geschaatst", de in Holland even populaire Colin Coates is ongetwijfeld de enige Australiër die het Elfsteden kruisje bezit!

Maar wat vooral indrukwek-

kend was: de sfeer, zoals een Belgische rijder zei 'een wonder'. Er heerste een stemming die je in de wereld van vandaag bijna niet meer verwacht: een ongelooflijke discipline onder het publiek en waar je ook keek gelukkig stralende gezichten. Zelfs de meest geroutineerde verslaggevers raakten ervan onder de indruk, en geen ander evenement kan daar aan tippen. Uren achtereen stonden duizenden de rijders toe te juichen en aan te moedigen en één plaats spande de kroon: Franeker. Muzikanten op het ijs en afgeladen bruggen en waterkanten met mensen die bijna een dag lang uitzinnig stonden te zingen en echt iedereen met hoerageroep binnen haalden - niemand die dát had meegemaakt. De huldiging van de wedstrijdrijders gaf hetzelfde beeld te zien: de voorzitter van de vereniging de Friese Elf Steden, ingenieur Sipkema, had weken lang zorgelijk gekeken vanwege het noodzakelijke uitstel. Nu kon hij stralend van geluk Friese liederen meebrullen en ging hij op de schouders. De stemming steeg zo hoog dat het Sint-terklaaslied 'O kom er eens kijken' er aan te pas kwam!

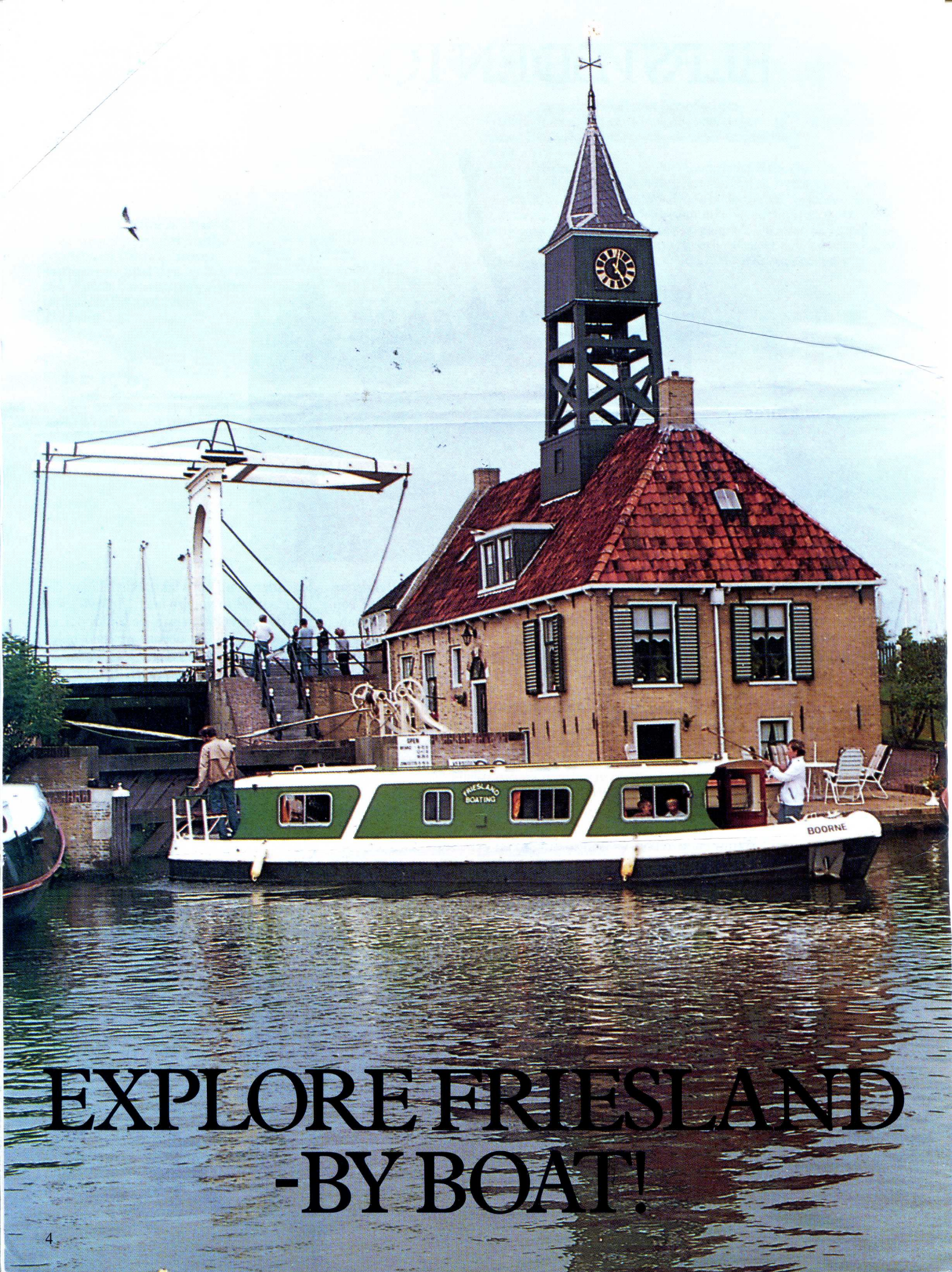
Dit wordt een legendarische tocht: van mensen die het ijs kusten toen ze over de finish kwamen, van auto's die 's morgens de weilanden inreden om in het donker de rijders bij te lichten, van het woord 'klûnen' (over de wal krabbelen op schaatsen) dat bijna niemand kende en nu definitief aan de Nederlandse taal is toegevoegd. En zeker ook nieuwe

legenden rond het vlekje Bartlehiem, dat normaal 68 inwoners heeft. In 1963 was het daar erger dan aan de Zuidpool en het dorp gold als een soort 'hell-hole'. Nu stonden ook daar juichende en lachende mensenmassa's en toen er een tekort aan toiletpapier dreigde was dat nauwelijks over de TV gezegd of er kwamen schaatsers met grote pakken onder de arm naar Barthlehiem! Beelden om nooit te vergeten, ook dankzij een Belgische TV ploeg die met helicopters en motoren met zijspan plus een enorme ervaring in het verslaan van wielertours hun Noorderburen lieten zien hóe je TV maakt. Dertiende Elfstedentocht 1985: Nederland op zijn allerbest!

ELFSTEDENTOCHT PER FIETS

Bij de VVV Friesland, Stationsplein 1, 8911 AC Leeuwarden kunnen de fietsliefhebbers terecht voor een 7-daagse tour, inclusief rijwiel en middenklasse hotels. Met dagafstanden van 40-45 km heb je na een week trappen geen 'ûleboerd' ongezien gelaten.

EXPLORE FRIESLAND
-BY BOAT!

Any insider will tell you there are only two ways to really explore Friesland: on skates or by boat. I'm not so sure that many holiday makers coming to Holland will have a go at skating, but what anybody can do, at reasonable cost and almost throughout the year, is: discover Friesland by boat. We did it for you in the beginning of November and on the basis of that personal experience we think it's an adventure not to be missed.

Special boats

Not so long ago, Nickel Rijk and Ed Wortman decided people might like to hire a boat, and this idea developed into flourishing business. The key to their success is the type of boat they offer for hire. The 'canal cruiser' is a unique type of vessel ideally suited to a boating holiday. It's strong, compact and yet roomy, simple to operate and comfortable. The boats have excellent thermal insulation and a heating system that really works. Despite their capacity - 4 to 10 people - draught is only 60 cm and this means you can take them almost anywhere through the unnumerable canals and ditches. You can pick a route hardly frequented by other boats and even a landlubber easily learns to handle these cruisers. Because business is very lively, you'll have to prepare well in advance. The address: Friesland Boating, de Tille 5, 8723 ER Koudum. Winsum (Groningen) is another starting point you can choose. All boats are fully equipped and you need not bring anything.

Peace and quiet

As for your itinerary: there is a continuous network of waterways covering thousands of kilometers, and starting in Friesland or Groningen you might well decide to cross the Fluessen and sail along Koufunderigge as far south as Muggenbeet near Giethoorn. And if you don't believe these names are real, go and find out for yourself! But wherever you go, be sure to take advan-

tage of the special qualities of these boats: they can take you to the peace and quiet of the Dutch landscape. At a sedate pace, with the diesel murmuring contentedly, neither the birds nor the occasional fisherman can grumble about any disturbance. Many protected areas are practically inaccessible in any other way and looking over the landscape you wonder where all those Dutchmen went to ... The air had the rich spicy scent of autumn, millions of cobwebs covered with dew rivalled

the diamond industry. But don't forget to plan your clothing well: without our wind - and waterproof overalls we would certainly have been buried in the Heegermeer - perhaps wrapped in the Frisian flag.

Some suggestions

If you don't want to plan anything, that's quite alright. You might simply go where the boat takes you and you can't miss seeing picturesque scenery in the Frisian countryside. But if you want to make a leisurely trip with stopovers in places you're interested in, here are some suggestions. Please forget all you may have heard about the Frisians because in my experience they are among the most pleasant people on earth. The language is fascinating, and so are the highly fortifying drinks called 'kruidenbitter' ...

Sloten or *Sleat* is a place you'd like to put in your pocket to take it with you. It's a real city, perhaps the smallest in the world, and resembles a miniature Amsterdam because it seems to have everything that's Dutch: a canal, remnants of fortifications, gates that are actually bridges (or the other way round) and a beautiful townhall that houses a museum.

Workum is another gem and a different kettle of fish: before its harbour silted up some 500 years ago

(Continued on page 12)

KLM's "HOME COMPUTERS": TOOLS FOR SERVICE AND DECISION MAKING.

By definition, high-technology has always been KLM's bread and butter. Aircraft have always ranked among the more advanced technological products of their time. Operating them, and operating a business based on them, also calls for a high level of sophistication. Not surprisingly, KLM has always been highly interested in automation to improve services and day-to-day operations. So this time we visited a sanctum definitely not open to the ordinary visitor: KLM's Computer Centre. Our host: Drs. J. van Bekkum, head of the automation department.

Historical background

"KLM's involvement in automation began far before my time", van Bekkum begins the story, "because it all began in 1931, when the first - and now we would say 'primitive' - Hollerith machines were introduced for traffic administration and accounting. These used punched cards and continued in operation until 1959, when the first computer appeared in KLM's offices."

The airline industry has an historical asset from which it continues to benefit in the age of computing: the need for communi-

cation. In 1949 KLM was one of the 11 airlines to establish SITA (Société Internationale de Télécommunications Aéronautiques) to provide an adequate telecommunications infrastructure for the airline industry. This initiative was a real breakthrough: far before anyone could foresee the widespread introduction of computers, the SITA network made international communication between airlines a reality.

Passenger reservations

"The introduction of the CORDA reservations system for passengers in 1969 was another breakthrough" van Bekkum points out. "For the first time - and at an early moment in the brief history of the computer automation became visible to the public at large. 'Terminals' and 'computers' became ordinary tools for KLM employees to use, and they have been automation-minded ever since".

Since its introduction, CORDA has been growing continuously. If you've flown with KLM, you know about CORDA: it not only sees to your ticket, but also to your hotel reservation, car rental, special food requirements you may have for the catering

department and the like. Because KLM has always handled cargo as well as passengers, a similar computer system has been developed for it: CARGOAL. Both are examples of the sort of computing that requires global communication: a passenger booking in Mombassa wants to be sure of his flight at the moment he buys his ticket!

Van Bekkum: "so far we have not been impressed with the satellite communications we've tested, so we continue to use lines and as you can imagine the density of our worldwide communications results in quite interesting 'telephone bills'... And now we're talking money, this is a good moment to give a general outline of the scale of our activity: computing amounts to some 2.5% of KLM's turnover and some 500 people are involved here in the department."

Special systems abound

If CORDA is known to any KLM passenger, the same cannot be said for a wide range of computer systems that may work behind the screens, but all contribute to KLM's high standard of reliability.

"One activity the passenger never sees is called 'weight and balance'. In princi-

ple, the aircraft manufacturer specifies limits for the centre of gravity (the 'point of balance'). KLM has imposed even stricter limits for its aircraft. One of our computer programs determines the position of the centre of gravity on the basis of the distribution of the total load - passengers and cargo. If there is no agreement with the limits, the permission for the flight cannot be given".

There are many of these special systems in use by KLM and constantly improved by some 300 specialists. One of them

crew members about their aircraft.

And it is even true that computers work with the results of the work of other computers! "On board of our aircraft, we have computers that continuously monitor the behaviour of certain components of the aircraft. For instance, an engine may very slowly begin to consume more fuel than hitherto. The data from one flight must be seen to be believed - 'gigantic' is the right word. These data are then processed in the computer centre for the technical department to

Future developments

In addition, 4500 terminals are in use all over the world for *CORDA*, and another 1000 for *CROCOS* alone. And this brings us to possible future developments in computing within KLM. "In the next few years, decentralization is one of the subjects that will keep us quite busy", van Bekkum concludes the story. "The terminals now in use are 'dumb' and what we want to do is spread computing power throughout KLM. Once you start using computers, you never

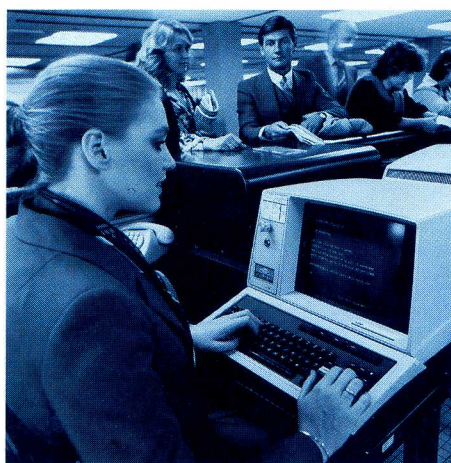

is called CODECO (for computerized departure control), whose general principle was indicated above. Another is called INCRA, and this is in constant use by the logistics department. The previous article on opening a new route described some of its applications: crew turnaround, selection of crews and also training schedules - e.g. when a captain should visit the Route Clearance Unit. "One recent addition is used for track selection", van Bekkum adds as we discuss flying itself. "On the basis of meteorological data the optimum track is chosen for the flight, with a next best choice should the optimum route be too crowded.

Technical information

Because of the complexity of modern aircraft, technical information is a prime candidate for computerization. Sometimes the systems have not only interesting tasks, but interesting names as well. *CROCOS* is one of these and is a valuable tool for the technical department: it sees to it that certain parts in KLM's aircraft are checked and reconditioned at the proper moment. Another system, *CARE*, is a sort of computerized complaints department for

work with." In view of the many uses of computers within the company (of course there are many routine applications including financing, mailing and the like) it is not surprising that KLM is a major customer in the field. Six large computer systems are kept quite busy and in addition there are many costly computers in use outside the centre - for the engine test benches and the flight simulators, for instance.

stop thinking about faster response time, but in addition there is a real demand for computer intelligence in the office."

And this is perhaps the most important development in the near future. It started some 5 years ago and is called the field of decision support systems. The principle is that people throughout the company can use data in their work: for management, for marketing and decision making in the complex situations regularly encountered in the airline industry. One good example is 'yield management'. You would not guess how many different fares can apply to fly from A to B, depending on the conditions. What the airline must do to stay in business is: find an optimum balance to find enough customers and still make out financially. Suppose you do accept the 250 members of the Rappahannoc Bowling Club at rock-bottom discount rates and it turns out that the aircraft is half empty... How to avoid such embarrassing situations? In classic mythology the solution was simple: consult an infallible oracle. In modern times, soothsayers and diviners have become scarce. But human intelligence supported by computer intelligence is an effective substitute!

Sierk Schröder

vakmanschap en poëzie.

Gogh - en daarmee is het dan gebeurd. Alsof Nederland na Van Gogh is opgehouden met schilderen!

Dat is de reden waarom we hebben besloten aandacht te gaan besteden aan het werk van schilders van onze eigen tijd. Het prettige is, dat ik me helemaal niet hoeft te storen aan allerlei door de mode ingegeven verboden of geboden. U krijgt dan ook geen kwasi-gewichtige verhalen over de diepe betekenis die u achter onherkenbare verfsels moet zoeken, maar eenvoudig een aantal werken van schilders die mij persoonlijk boeien omdat ik ze mooi vind, of interessant. Of het nu écht Hollandse landschappen betreft, portretten of voorstellingen uit de fantasie, één element zult u altijd terugvinden: het gaat om mensen die liefde hebben voor het vakmanschap.

Nederland is vanouds bekend om het opvallend grote aantal schilders van hoge klasse die het land heeft voortgebracht. Iedereen zal direct beginnen met namen te noemen: Rembrandt, Vermeer, Ruysdael . . . De meesten komen tot Van

Een atelier in Den Haag

In een ideaal atelier in het oude hart van Den Haag word ik ontvangen door iemand die de reputatie van 'vakmanschap' al lange tijd geniet: Sierk Schröder. Absoluut geen 'onberekenbare, wispelturige artist', maar eerder een man van de oude stempel. Al een mensenleven lang is hij met strakke zelfdiscipline hard aan het werk, steeds probeerend het nog weer beter te doen. Bij een groep kunstcritici is Sierk Schröder niet zo geliefd: hij heeft zich nooit met modestromingen ingelaten en heeft absoluut niet de behoefte om de mensheid een boodschap mee te delen. Zoals hij zelf zegt: "ik observeer en registreer. In wezen ben ik nooit veranderd: wat ik zie zet ik uiteindelijk op het doek nadat het door de zeef van mijn persoonlijkheid is gegaan - en die persoonlijkheid heb ik nu eenmaal."

En toch is er veel veranderd in Schröders werk. Natuurlijk heeft hard werken hem een schat aan ervaring opgeleverd waar hij nu van profiteert, maar nog vrij kort geleden is er als het ware voor hem een nieuw tijdperk aan gebroken. Dat gebeurde op een leeftijd dat de meeste mensen het 'wat kalmer aan gaan doen' en illustreert wat je ook bij vroegere schilders vaak ziet: plezier in het werk raakt nog lang niet op. Schröder: "ik heb altijd het idee dat mijn laatste werkstuk het beste is." Isaac Israëls gaf eens een antwoord op de vraag "wat vindt u zelf uw beste schilderij?" Dat antwoord was: "dat wat ik morgen ga maken!"

Een werkzaam leven

Sierk Schröder werd geboren op Ambon in 1903, maar groeide vanaf zijn derde jaar in Nederland op. Zijn vader was zendeling, maar het was de bedoeling dat Sierk planter zou worden. Hij behaalde zijn diploma aan wat toen de Koloniale Landbouwschool in Deventer heette, maar zag al gauw in dat het plantersbestaan 'niets voor mij was'. Maar ook aan een bestaan als schilder (of 'kunstenaar') dacht hij niet, nee: de jonge Sierk wilde zijn acte MO tekenen halen om leraar te worden. Die acte haalde hij wel, maar toen wist hij dat hij ook niet voor de klas wilde staan...

Na een verblijf in Parijs voor studie - waar hij praktisch verhongerd vandaan kwam - en verdere studie aan de academie in Den Haag begon hij om in

zijn onderhoud te voorzien kinderboeken te illustreren. Voor de uitgeverij Wolters in Groningen deed hij heel veel werk: "Ik kende Jetses* heel goed, heb veel met hem samengewerkt en de uitgever wilde eigenlijk graag dat ik hem zou opvolgen". Maar het was al lang duidelijk dat Sierk Schröder het portretschilderen uitstekend beheerste. "Ik heb mijn leven lang iedereen getekend die ik zag, ook mijn eigen kinderen - en daardoor kreeg ik bekendheid als kinderportret-tist. Toen de oorlog uitbrak dacht ik 'nu is er helemaal niets meer te verdienen', maar het tegendeel was waar: de mensen konden niets anders kopen en de familieband was veel hechter."

Daarmee begon voor Sierk Schröder een lange reeks opdrachten voor portretten van hoogleraren, cap-

re leeftijd en bijna allemaal met een lintje.

"Naast mijn portretten heb ik natuurlijk altijd voor mezelf doorge- werkt. Maar ik werd met portretten ge- identificeerd en werd er zo door in be- slag genomen dat ik aan mijn eigen werk niet meer toekwam. Ik was inmiddels ook hoogleraar aan de Rijksacademie in Amsterdam geworden, en toen ik uit die functie met pensioen ging was dat eigen- lijk een bevrijding."

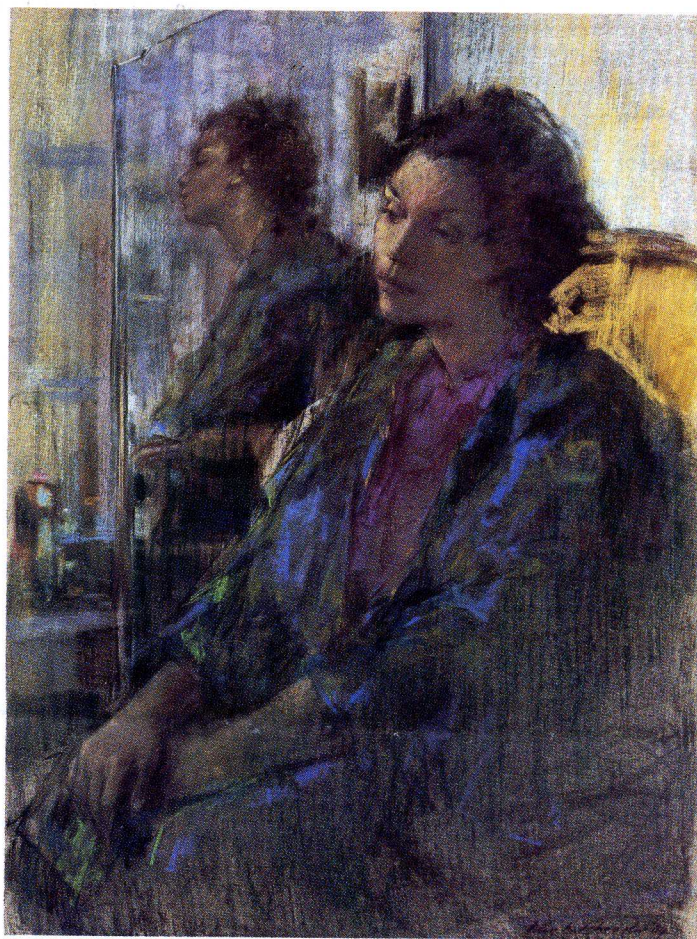
Die bevrijding is duidelijk in het werk te zien. Wat voor Schröder al een bevrijding was: tot dan toe had hij in hoofdzak mannen geschilderd, nu kon hij ook vrouwen als onderwerp kiezen! En daarnaast landschappen en dingen uit de levende natuur - hij is nu bezig het eigen werk waarvoor hij nooit genoeg tijd

had verder te ontwikkelen. Door die verandering zijn er ook veel jongere mensen aan zijn vriendenkring toege- voegd. Wat niet is veranderd is zijn werklust: "ik heb een vrij grote productie, ook om- dat ik discipline een belang- rijk ding vind. Ik ga om kwart over negen naar mijn atelier en ga om half zes naar huis. Je kunt als schilder geen halve dagen werken!"

Wat opmerkelijk is, gezien Schröders leeftijd: zijn werk lijkt wel 'jonger' te wor- den. Het is losser, vaak blijer dan vroeger, en heel vaak moet je woorden gebruiken die tegenwoordig haast niet meer mogen: 'poëzie', of 'ont- roering'. Al is iedereen het er- over eens dat Schröder een enorme technische beheer- sing heeft (het 'weglaten' is één van de moeilijkste dingen), hij is nog steeds aan het studeren, begon vrij kort geleden met een heel nieuwe techniek (pastel op linnen) en probeert zijn vakmanschap nog steeds te vervolmaken. Wat hij ook is: heel kritisch voor zichzelf. Soms is een portret of studie razendsnel

klaar (dankzij zo'n 60 jaar ervaring!), maar een zelfportret veegde hij drie keer uit, en een portret van de bekende acteur Paul Steenbergen dat in Den Haag in de schouwburg hangt schilderde hij maar liefst zeven keer over! Pas nu kan hij werkelijk doen wat hij wil en zijn werk is er levendiger door geworden. Is dat niet uitzonderlijk als je de tachtig al bent gepasseerd?

* Noot: C. Jetses kent u allemaal: hij was de illustrator van *Ot en Sien* en maakte de gekleurde schoolplaten bij de vaderlandse geschiedenis.

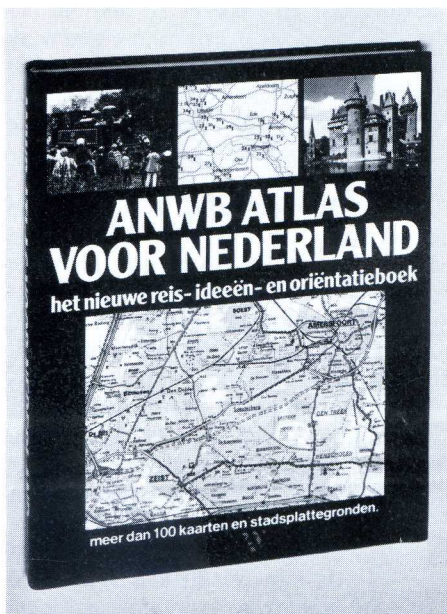
tains of industry, bestuurders en hoge geestelijken: de koninginnen Juliana en Beatrix, de familie Philips, Albert Plesman, kardinaal Alfrink...

De grote verandering

Schröder schilderde zo een hele generatie topmensen en was als ge- waardeerd portretschilder zeker van een goed inkomen. Hij had zelfs een 'wacht- lijst' en zoals uit brieven blijkt werd het hem soms te veel: een stroom portretten, allemaal van mannen, allemaal van rijpe-

ANWB-ATLAS VOOR NEDERLAND

reis-, ideeën- en oriëntatieboek

Met de voor alle aanwezigen geruststellende mededeling dat Bartlehiem er ook in staat, werd onlangs in de Koninklijke Bibliotheek te 's-Gravenhage de ANWB-atlas voor Nederland ten doop gehouden. En behalve dit roemruchte Friese plaatsje, vindt u er ook alles in dat u bij een bezoek aan het vaderland zou willen weten:

- heel Nederland op 92 kaartpagina's, schaal 1:100.000 oftewel 1 cm kaart is 1 km echt
- 30 stadsplattegronden van de belangrijkste steden
- geïllustreerde toeristische informatie over 600 plaatsen
- 16 landkaarten, gericht op speciale interesses (o.a. 138 terreinen waar de natuurliefhebber aan zijn trekken komt, 143 bijzondere kerken, 72 kastelen, 114 tuinen en parken, 192 musea, fiets-, boot- en autotochten, torens, beelden molens, hunebedden, evenementen en markten).

Voor degenen die bij een reis door Nederland het onderste uit de kan willen halen, is dit boek onmisbaar bij de planning (208 pagina's, 24,5 x 30 cm, f 69,50). De ANWB, opgericht in 1883 als Nederlandsche Velocipèdisten Bond, is trouwens een instantie die u bij een individuele

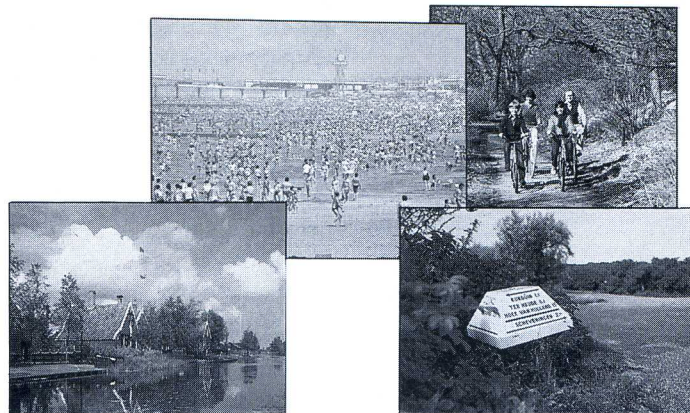
verkenning van ons land vooral niet moet vergeten. Op het hoofdkantoor in Den Haag (Wassenaarseweg 220) of op een van de 25 kantoren in andere plaatsen kunt u alle mogelijke toeristische informatie krijgen en handige gidsen en kaarten aanschaffen. En niet alleen de wielrijders, héél rijdend Nederland wordt door de ANWB begeleid, o.a. door de onovertroffen Wegenwacht die 24 uur per dag overal voor u klaar staat als u pech onderweg mocht hebben!

KLEDERDRACHTMANIFESTATIE

De jaarlijkse klederdrachtmanifestatie in de Flevohof (zie Vogelvlucht 1984-4) zal dit jaar op 15 juni plaatsvinden. Voor nadere informatie: Flevohof, Spijkerweg 30, Biddinghuizen.

Onder de deelnemers treft u beslist de familie De Weert uit Hippolytushoef die zeer actief is op klederdrachtgebied.

ELFSTEDENTOCHT WINNAAR EVERT VAN BENTHEM ONTVANGT HULDEBLIK VAN KLM.

Tijdens een bijeenkomst in het KLM Hoofdkantoor te Amstelveen zijn vanmiddag, 13 maart 1985, de winnaar van de 13e Friese Elfstedentocht, Evert van Benthem en zijn vrouw Jannette uit het Overijsselse plaatsje Sint Jansklooster, ontvangen om uit handen van de Directeur KLM Nederland, de heer T.H. Woltman, een huldeblijk in ontvangst te nemen: een retour vliegreis op een KLM bestemming naar keuze.

De KLM had dit namelijk op de dag van de Elfstedentocht via een paginagrote advertentie beloofd aan de toen nog niet bekend zijnde winnaar van deze meest beroemde schaatstocht.

De keuze was niet moeilijk voor de jonge schaatser en veehouder Van Benthem (26). Al jarenlang spaart hij n.l. om een droomwens te verwezenlijken: een studiereis naar Nieuw Zeeland om de aanpak van het boerenbedrijf aldaar te leren kennen. Vandaar dat de keuze viel op de KLM bestemming die het dichtst bij Nieuw Zeeland ligt: Sydney. En omdat de KLM heel goed beseft, dat het schaatssucces van Evert van Benthem mede te danken is aan zijn steun en toeverlaat Jannette, kreeg ook zij een retour vliegbiljet naar deze verste bestemming in het KLM routenet aangeboden.

De heer Woltman, Directeur KLM Nederland (links op de foto), overhandigt in het KLM Hoofdkantoor te Amstelveen een retour vliegreis voor twee personen aan het echtpaar Van Benthem onder de goedkeurende blik van de heer Sipkema, Voorzitter van de Stichting 'De Friese Elfstedentocht'.

DE FRIESE KNOTTEDOEK: EEN ZELDZAME SCHOONHEID

In de bonte stoet van Hollands folkloristisch handwerk is de Friese knottedoek een unieke en opvallende verschijning: stijlvol, strak en sober, kennelijk gebonden aan strenge regels.

De rijmende hartekreten die er in kruissteek vaak op vereeuwigd werden, zijn daarentegen zeer persoonlijk. Driehonderd jaar later vragen we ons nog af en hoe het Eise Jansoon en Fonger Hommers zal zijn vergaan en wat het mysterie van Jan Dircks mag zijn geweest...

Uniek materiaal

In heel Nederland zijn slechts 14 knottedoeken bekend. De grootste collectie heeft het Fries Museum in Leeuwarden (7 stuks), het Nederlands Openluchtmuseum bezit er sinds kort 3, de Zaanlandse Oudheidkamer 1, en dan zijn er nog 3 in particulier bezit. Wanneer we ons realiseren dat de knottedoek een puur Friese aangelegenheid was, die zich bovendien uitsluitend in de tweede helft van de 17e eeuw afspeelde, behoeft de zeldzaamheid en meestal vrij slechte staat van de doeken verder geen betoog.

Traditie

Uit vroeger tijden is het uitwisselen van 'trouwenpenningen' bekend. Dit waren speciaal vervaardigde munten met een toepasselijke voorstelling, huwelijksdatum en namen van het paar. In Friesland kon de trouwenpenning ook uit 20 zilveren dukatons en 100 scheepjesschellingen bestaan en had dan meer het karakter van een gift.

Op een goeie dag in de 17e eeuw zit er dan zo'n Friese vrijer mismooedig naar zijn onpersoonlijke cadeautje in het grauwe papier te staren

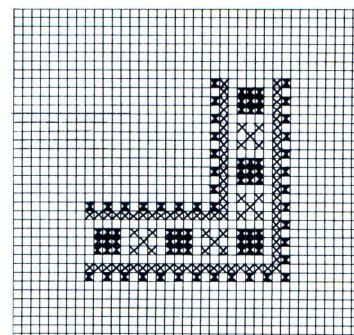
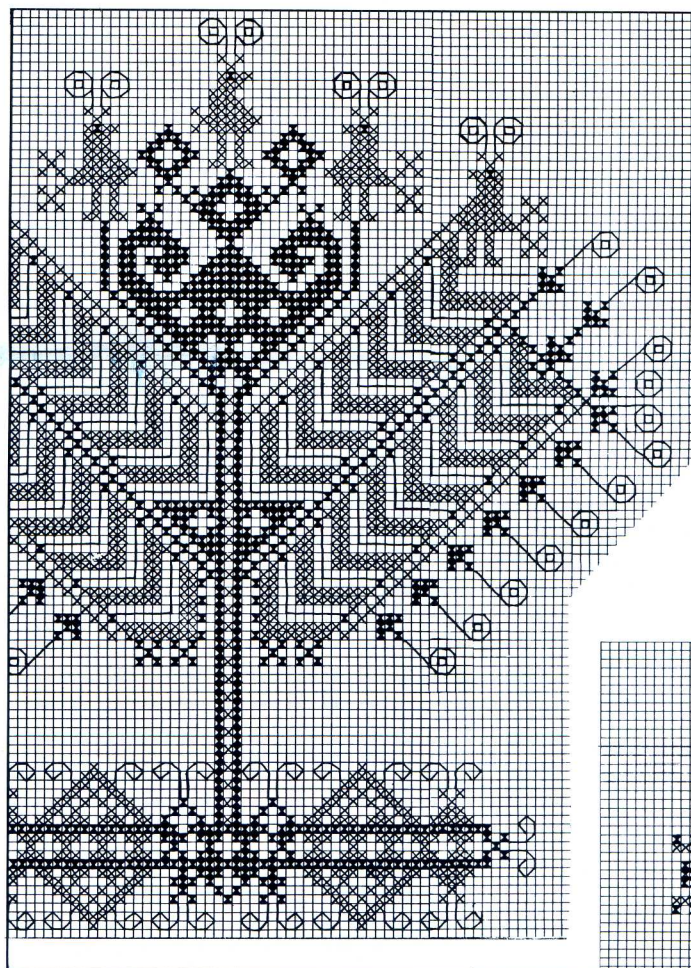
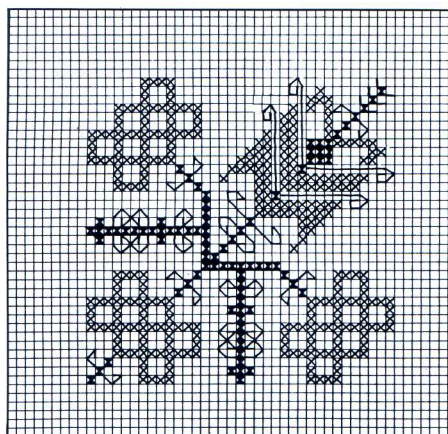
terwijl zijn zusje borduurt aan haar letterlap en moeder linnengoed versiert met zwart kruissteekwerk. Bij onze Fries-op-vrijers-voeten breekt dan ineens de zon door: voor zijn geestesoog ziet hij zijn penningen blinken in een doek van fijn linnen met in het midden een levensboom geborduurd en een speciale opdracht met natuurlijk zijn naam en het jaartal. Zo ongeveer zal vermoedelijk het idee zijn geboren van de doek, die ten slotte bij het dichtknopen aan zijn naam kwam (het Friese 'knotte' is verwand aan het Engelse 'knot'). Rondom het aanbieden van de knottedoek ontstond een kleine ceremonie: terwijl het meisje een punt van de geknoopte doek werd voorgehouden, sprak de vrijgevege jongeling een versje uit en ten teken van haar welwillendheid moest de aanbiedene de knoop dan steviger aantrekken.

Van doek tot knotje

Of het nu met welvaart en status te maken had of dat de moeders de brui gaven aan al dat geborduur (je zal toch 6 zonen hebben!), in ieder geval verdwijnen de knottedoeken kort na 1700 alweer en wordt de bruidschat aangereikt in zilveren kistjes, koffertjes en doosjes. Hoewel deze vaak fraai bewerkte geldkistjes ook tijdens en wellicht al vóór het verschijnen van de knottedoek in gebruik waren, worden ze later leuk maar onlogisch 'knotjes' gedoopt. De bloeiperiode van de knottedoek was dus maar heel kort. Drie eeuwen later boeien ze ons echter nog steeds, vooral ook door de persoonlijke trekjes.

Min oogkes mooghen u verliese

De bruid van Eise Jansoon bijvoorbeeld werd op handen gedragen want in 1656 verklaart Eise in kruis-
(Vervolg op pagina 16)

EXPLORE FRIESLAND-BY BOAT

Continued (pag. 5)

it was one of the leading cities in the country. Workum was founded 700 years ago as a substitute for an even older city situated on the coast. The main street, Noard, was formerly a canal and is ideal for a stroll to look at the many beautiful houses. Pay a visit to the baker selling the traditional Frisian 'drabbelkoeken', a delicacy only on sale here if I'm correctly informed. These are impossible to eat in a decent manner . . . A must is the church with the graveyard. The former is imposing and has an odd collection of biers, different according to the status of the deceased. The graveyard will show you that a legendary person really existed. Any pre-war Dutchman will know the rhyme about the 'Winkel van Sinkel', especially the notorious last line. Mr. Sinkel was, perhaps the first supermarket king and his grave in Workum will tell you what happened to him.

Hindeloopen has a tradition that is neither Frisian nor even Dutch. Its individual style in interior decoration and costume might be described as a synthesis of Scandinavian and Oriental styles. If you can think of a less likely mixture you're welcome, but the explanation is to be found in the city's importance as a centre of trade from the Middle Ages onwards. Try to find a typical Hindeloopen feature: formerly the houses had a single-room attachment called the summer house, where the wives spent their lonely days (the men were at sea!). Hindeloopen's cultural heritage can be seen in the museum Hidde Nijland Stichting, *only open* to visitors between March 15 and October 15!

Allingawier is the centre of a special tour called the Aldfaers Erf Route. Enquire Kerkbuurt 19, Allingawier. This covers a series of small museums in the neighbouring villages showing the daily life of the Frisian ancestors - for that's what Aldfaers means. One of the villages

has the improbable name of Piaam and if its church is tiny, remember it was built in the 13th century!

Bolsward has a history that goes back 2000 years. Before the invention of dykes, people sought refuge on artificial hills called 'terpen'. Archeological research has shown that Bolsward's beautiful church is built on one of these. The church has frescoes and excellent sculptured benches.

The town has a very impressive townhall that houses a museum showing local products including silverware.

Sneek (Snits) is the final suggestion I will make and the largest city on the list. By the way, if you look at the map you'll see that all the places mentioned lie within a circle of about 20 km in diameter, which should tell you how much there is to see in Friesland as a whole! Sneek takes us back to the water for three reasons: a Victorian watertower I'm always happy to see, the 'Waterpoort' or Water Gate built in 1613 and the only specimen of its kind in the Netherlands and finally the boating museum Fries Scheepvaart Museum that's just the thing to see if you've enjoyed exploring Friesland by boat!

P.S. At the moment of writing, Friesland Boating is planning an hotel boat for those who want to be looked after instead of having a 'do it yourself' boating holiday. For further information enquiries should be made at the address given.

HET AMBAGT VAN COECKEN TBACKEN

(En 't drinken van Friese Boerekofje)

In het gemeente-archief van Deventer werd in 1534 al genoteerd dat "het ambagt van coecken tbacken een olt ambagt is, bynnen der stadt Deventer gewest, baven (meer dan) hundert en XII jaeren".

Anno 1985 is Deventer koek, met name die van Jacob Bus-sink, still going strong. Bent u in de buurt, bezoek dan de gezellige koek-winkel, aan de Brink op no. 84. Maar ook in Brabant en Groningen weten ze iets van koekbakken af. In 1883 begon Harry Peijnenburg zich in zijn Geldropse bakkerswinkeltje in koek te specialiseren. Nu staat zijn kleinzoon nr. 1 op de Nederlandse koekmarkt. Dochteronderneming Klink-

hamer bakt Groninger vruchtenkoeken en naar anijs smakende 'Oude Wijven'-koek. De tweede dochter, Van de Boer-De Slinger, brengt allerlei 'fancy'-koeken op de markt met kandij, vruchten en amandelen, die bovendien grappige vormen hebben zoals bijenkorven, harten en klompen.

Loopt het water u in de mond, vraag dan bij de firma Rubsons, P.O. Box 264, 2-8 Hayward Street, Ferntree Gully, Vict. 3156, Australië, waar koek uit Holland in uw buurt verkrijgbaar is. Of ga zelf aan de slag. Verwacht echter niet dat het resultaat gelijk is aan de fabrieksmatig geproduceerde koek.

Vers uit de oven en met boter besmeerd kreeg deze Sijbekarspeler ontbijtkoek van onze hoofdredacteur het predicaat: schandelijk lekker!

ONTBIJTKOEK

- 250 g selfraising flour
- pinch salt
- 2 tsp cinnamon
- 1½ tsp ground cloves
- ½ tsp nutmeg
- 100 g brown castor sugar
- 100 g honey
- 1½ dl milk

Grease and flour a cake tin. Sieve flour together with salt and spices, add sugar, honey and milk. Stir until ingredients are thoroughly mixed. Transfer mixture into prepared cake tin and cover with greased paper. Bake at 160°C near the bottom of a preheated oven and remove paper after 45 minutes. After another 25 to 30 minutes your ontbijtkoek will be done.

Wat smeugiger, langer houdbaar en ook heerlijker van smaak is:

HONINGKOEK

- 50 g almonds (scaled)
- 125 g butter
- 50 g icing sugar
- 1 tsp lemon juice
- 5 tbsps honey
- 2 eggs
- 250 g selfraising flour
- pinch salt
- 1 tsp cinnamon

Grease and flour a cake tin and place the almonds whole on the bottom. Cream butter, add icing sugar and stir until mixture is soft and light. Add lemon juice, honey and eggs, one by one. Sift in flour with salt and cinnamon, stir well. Pour mixture on top of almonds and bake for about 70 minutes near the bottom of a moderate, preheated oven (160°C).

De firma Peijnenburg was zo vriendelijk één van haar eigen recepten, aangepast voor huishoudelijk gebruik, aan u af te staan:

PEIJENBURG-KOEK

- 400 g rye flour
- 7 g baking powder
- ½ tsp bicarbonate soda
- ½ tsp ground ginger (or ½ tbsps finely chopped crystallized ginger)
- 3 heaped tsp mixed spices (cinnamon, nutmeg, mace, cloves, coreander, cardamom)
- 75 g castor sugar
- 250 g honey (or a mixture of honey and golden syrup)
- 275 g water

Lodge a basin over a saucepan of hot water and melt sugar with honey. Dilute with water. Sift in remaining ingredients and stir well until mixture is smooth. Transfer to a greased cake tin and bake in moderate oven (160°) for about 1½ hour.

Wilt u bij uw plakje koek een uitzonderlijk drankje waar u de geest van de Elfstedentocht nog in proeft, maak dan:

FRIESE BOEREKOFJE

- 15 g butter
- 75 g sugar
- 1 egg yoke
- 1 tbsps flour
- pinch nutmeg
- pinch cinnamon
- ½ l beer
- 1 dl very strong coffee
- 1 dl cognac

Cream together butter, sugar and egg yoke. Add flour, cinnamon and nutmeg. Whisk by hand, adding some beer until the mixture is nice and frothy. Heat remaining beer over low heat, then whisk in the egg mixture. Heat thoroughly but do not permit to boil! Add coffee and remove from heat. Now the recipe directs a generous helping of Berenburger but it works equally well with cognac or brandy.

TWO GREAT REASONS WHY YOU

Reason number one: **FREE FLIGHT IN EUROPE!**

Fly with KLM to Amsterdam and we'll throw in a round-trip ticket **COMPLETELY FREE** on KLM from Amsterdam to your choice of any one of the following exciting European cities:

LONDON	HELSINKI
PARIS	WARSAW
ROME	PRAGUE
COPENHAGEN	BELGRADE
FRANKFURT	DUBROVNIK
ZURICH	MILAN
BRUSSELS	

You must decide which city in Europe you'd like to visit before you leave Australia and also plan your travel dates. Bookings can however, be altered once you arrive in Holland, subject to seat availability.

You can even include **TWO** extra cities by flying first, for example, to Paris, then take the boat-train to London and fly back to Amsterdam from London.

Only KLM can make this fabulous offer in conjunction with travel from Australia to Amsterdam – another great reason to fly KLM's s-t-r-e-t-c-h-e-d upper deck Boeing 747 direct to Amsterdam any Friday.

This offer is available in conjunction with most KLM round-trip fares* from Australia to Amsterdam.

Your travel agent has all the details of KLM's surprisingly low fares.

*Offer does not apply to Group Fares to Amsterdam.

Reason number two: **EUROPEAN CAROUSEL!**

Apart from great service at the lowest possible fare, who else but KLM has the enormous bargaining power in Holland to negotiate the lowest possible rates on a self-drive car or campervan to add to your holiday pleasure in Europe.

Here's another great example of the many fabulous KLM holiday offers awaiting you in Holland. Full details can be found in KLM's European Carousel holiday brochure.

Ask your travel agent or KLM for a copy.

Motorhome Holiday

If you want to travel though Europe without staying in hotels but do enjoy luxury, then the Motorhome Holiday is just for you. Your motorhome vehicle offers you the flexibility of driving anywhere in Europe while having the conveniences of home. The motorhome includes the standard equipment of a camper plus the extras of your own shower and toilet. And no matter which season you plan your vacation, your well insulated home on wheels ensures you comfortable lodgings. You can even visit the renowned European ski areas because your winter motorhome vehicle includes heating and extra space

**1 WEEK RENTAL
STARTING AT A\$287**

for skis! KLM has negotiated special bargain prices for your Motorhome Holiday including unlimited kilometres. And for that personal touch, your motorhome will be delivered to any address in Amsterdam free of charge.

SHOULD FLY KLM TO AMSTERDAM

What is it?

1. motorhome rental at special bargain rates.
2. unlimited kilometres at no extra charge.
3. the choice of 5 different motorhome models.
4. sleeping space for 4, 5 or 6 adults depending on model.
5. sleeping bags for all members of your party.
6. well equipped kitchen unit, shower and toilet.
7. special features on larger models.
8. complete documentation for European camp sites and maps.
9. free delivery of motorhome to any address in Amsterdam.

How does it work?

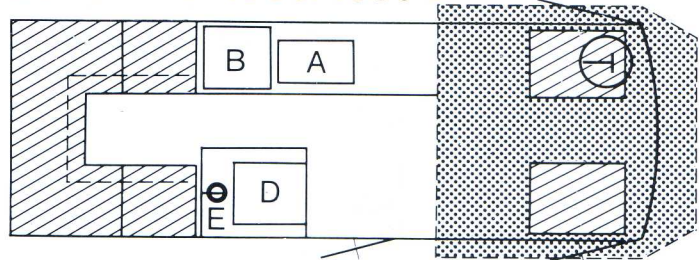
Your Motorhome Holiday starts in Amsterdam. You can have your vehicle ready for you the moment you touch down at Amsterdam Airport Schiphol or delivered to any address in Amsterdam. Everything you need, including dinner service, cutlery and sleeping bags, plus camp site information and maps are 'on board'. When you have completed your Motorhome Holiday, you simply return your vehicle in Amsterdam. Drop-offs are possible in other major European cities, information available upon request.

Here's all you have to do.

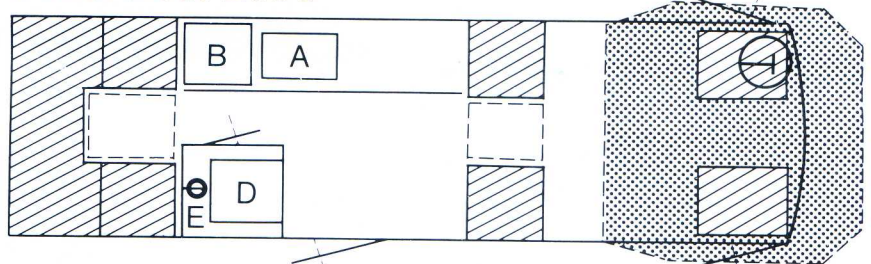
Ask your travel agent or KLM to reserve your Motorhome Holiday vehicle when booking your flight to Amsterdam. If you are planning your vacation in the months of June, July or August, make sure you take care of reservations at least 10 weeks in advance to avoid disappointments! Please specify which model, where in Amsterdam you want it delivered and the total number of your party. If you plan a ski vacation and are travelling with more than 4 pairs of skis, please indicate this when booking your package. You will be issued a voucher which you exchange for your Motorhome upon delivery.

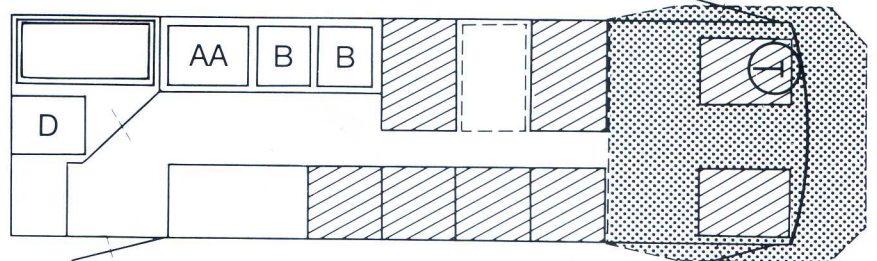
Suncruiser 1000/1000 L

Suncruiser 2000

23 feet American Motorhomes

A Hot plate
B Stainless steel sink Unit

D Toilet
E Shower (not in 1000 ST)

DE FRIESE KNOTTEDOEK: EEN ZELDZAME SCHOONHEID

steek: "Min oogkes mooghen u verliese, min herte kan gheen liever kiesse". Fon-ger Hommes daarentegen is duidelijk reëler en verwacht ook iets terug: "Liefde te draghen is gen pin als liefde met liefde gelont mach sin". Maar Jan Dircks was vast een eenvoudige, lieve ziel want hij dichtte: "Schoen liefken jent (=sierlijk, bevallig), ontanc die gaven die ick ju sint, al is die gaven clin, ghi vet vel vat ick mien".

Mysterie

Maar die zelfde lieve ziel wiens ongedateerde knottedoek in het bezit van het Fries museum is, heeft zelfs in onze

tijd nog voor beroering gezorgd. Toen An Moonen van het Nederlands Openlucht Museum van een bejaard Fries echtpaar de derde knottedoek voor de museum-collectie kon bemachtigen, bleek al gauw dat Jan Dircks zijn gevoelige woorden tweemaal heeft laten vastleggen... zij het in een iets andere rangschikking. Verder zijn de doeken volmaakt identiek. Een verklaring voor dit uiterst merkwaardige verschijnsel (bij een totaal van slechts 14 exemplaren twee geheel gelijk!) zal misschien pas gevonden worden wanneer de textielspecialisten van de beide musea de doeken naast elkaar leggen en verschil in de ouderdom van het linnen kunnen constateren. Mevrouw Arnolli van het Fries Museum opperde de mogelijkheid van een kleinzoon die de knottedoek van zijn grootvader als voorbeeld nam... een feit is dat Jan Dircks ons 300 jaar later nog aan het denken zet.

Maak uw eigen knottedoek

Omdat ik zo'n uniek borduurwerk wilde namaken, ging ik op zoek naar heel fijn linnen. Uiteindelijk vond ik het bij De Papaver, Kerkstraat 6 in Hilversum (wanneer u weer eens in Ne-

derland bent, vindt u hier een uitzonderlijke collectie handwerkmaterialen!). Het telt 14 draden per cm en kan slechts met 1 afgesplitst draadje splitzijde bewerkt worden. Ik koos DMC blauw 336 en rood 349 maar hierin moet ieder zijn eigen smaak volgen. Ik hield mij aan de traditionele maat, het aantal kruissteekjes van de rand is horizontaal en verticaal gelijk, maar doordat schering en inslag van het linnen ongelijk zijn, werd de doek in afgewerkte staat 45 x 47 cm. U begint vanuit het midden te borduren aan de levensboom, een zeer rijk exemplaar waarvoor de doek van Jan Dircks model stond. Mocht u zijn tekst ook willen gebruiken, dan kunt u die via de KLM bij mij aanvragen. Een eigen tekst maken is persoonlijker en u kunt ook volstaan met uw naam en het jaartal of met de namen van het paar waarvoor de doek bestemd is. Daarna maakt u de rand. Ik koos als voorbeeld de simpele maar mooie omlijsting van de doek van Hindrick Gautkes uit 1671. En voor het hoekmotief, dat u als laatste borduurt, gaan we nog verder terug: 1585 (zie onder technische gegevens). Is het werkstuk, waarvoor u een zorgvuldige planning moet maken en echt veel tijd moet

uittrekken, helemaal af, dan kunt u uw knottedoek het best laten inlijsten. Misschien is een museumdirecteur in het jaar 2285 u er dankbaar voor!

Technische gegevens

Formaat: altijd min of meer vierkant, waarbij de zijden 45 à 50 cm bedragen.

Materiaal en techniek: fijn wit linnen (20 à 30 draden per cm) bewerkt met zijden garen meestal rood, ook wel zwart, donkerbruin of goudbruin voor de in kruis- en stiksteek uitgevoerde oudere exemplaren, wit linnen garen voor de in witwerk-techniek bewerkte doeken die rond 1700 gemaakt zijn. Aan de hoeken zaten akertjes, een soort geknoopte kwastjes van garen en/of kraaltjes. **Indeling en motieven:** de in kruissteek geborduurde doeken hebben een vrijwel gelijke indeling. In het midden een levensboom of een geometrische vierkantvulling, links en rechts daarvan een tekst, vaak met naam en jaartal. Op de mij bekende doeken vertonen de hoekmotieven verwantschap. Er zijn simpele en rijke versies, op één doek werd het motief naar buiten wijzend geplaatst, maar de grondvorm is duidelijk terug te voeren naar een willekeurig geplaatst hoekmotief op de oudste in ons land bekende merklap (1585). Het geheel wordt omgeven door een smalle geborduurde rand met daaromheen soms een open zoompje. De in witwerk uitgevoerde doeken zijn veel minder rijk bewerkt.

MERKLAPMOTIEVEN

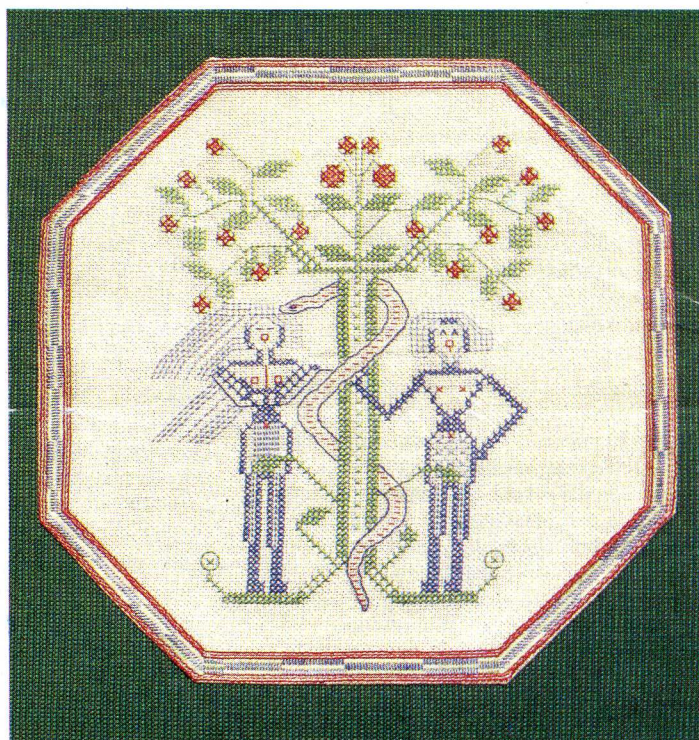
Zo heet het boek van A. Meulenbelt waarin ook gegevens over knottedoeken staan. Ik bezit het al jarenlang en had nog nooit van een boek zoveel plezier. *Herkomst en symboliek van de motieven worden kort toegelicht, 670 (!) duidelijke teltekeningen plus foto's in kleur en zwart/wit staan erbij afgedrukt. Houdt u van traditioneel borduren, dan vindt u in dit boek van Uitg. Becht, Postbus 162, Amsterdam, een onuitputtelijke inspiratiebron. Prijs f 39,50, 190 pagina's. Bij dezelfde uitgever verscheen ook 'Over merklappen gesproken' van M.G.A. Schipper-van Lottum. Dit is een zeer uitgebreide studie van herkomst en didactische toepassing naast een vergelijkend onderzoek van patronen en technieken aan de hand van historisch Hollands materiaal. Ruim 200 stop- en merklappen zijn afgebeeld, waarvan een aantal in kleur. Prijs f 29,50, 272 pagina's. De Spectrum Bookshop heeft beide boeken in voorraad.*

ADAM EN EVA

Het samenspel tussen man en vrouw heeft al eeuwenlang de pennen in beweging gebracht en in menige praatgroep wordt er nog steeds oeverloos over gediscussieerd. Het laatste woord is nog niet gezegd, de visies, verklaringen, theorieën en filosofieën zijn bijna net zo talrijk als de mannetjes en de vrouwtjes zelf. Behalve de pennen worden ook naalden en tekenstiften door Adam en Eva geïnspireerd. Gelukkig houden we daar vaak iets moois of iets leuks aan over.

Een grappige, waarschijnlijk 18e eeuwse uitbeelding van het paar dat voor ons model stond, zag ik in de Zaanlandse Oudheidkamer te Zaandijk. Ik nam het motief voor u over en het naborduren zal u geen problemen opleveren. Voorzien van datum en initialen zou het een aardig huwelijkscadeau kunnen zijn. (Een schitterend 'Letterborduurboek' met tekeningen en kleurenfoto's van 70 alfabetten uit twee eeuwen borduurkunst is verschenen bij Uitg.

Cantecler, de Bilt. Groot formaat, 95 pag., Dfl. 24,50.)

Een heel andere Adam en Eva, hoewel ook met naald en draad geschapen, ontmoette ik in de Rotterdamse Hilton Kunstgalery. Daar had de beeldende kunstenaar Leslie Gabrielse een tentoonstelling ingericht van zijn wandkleden in applikatie-techniek. Het spanningsveld tussen man en vrouw vormde vaak de inspiratiebron voor buitengewoon boeiende composities. In zijn nieuwste werk, een feest van vorm en kleur, kijkt een peinzende, romantische Adam naar een zelfbewuste, moderne Eva. „De man weet er niet goed raad mee”, zegt Leslie, „zijn machteloosheid is een thema dat vaak in mijn werk naar boven komt.”

De kunstenaar zelf lijkt niet aan die kwaal te lijden: de Eva's zwermen om hem heen, er wordt gekust en getoast met exotische blauwe drankjes, hij krijgt een armvol bloemen en een vingerhoed... Dit ter ere van de verschijning van het boek 'Leslie Gabrielse Applikatie, werk en werkwijze', waarin 40 wandkleden staan afgebeeld en de totstandkoming van zijn laatste werk, 'Samen in het bootje' stap voor stap in een fotoserie is gevolgd (64 blz. Dfl. 34,50, Uitg. Cantecler, De Bilt.) Een fijn boek voor mensen die zelf ook met textiel bezig zijn of er graag naar kijken.

